

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
יום ב – ד' סיון תשע"ז
שבועות

כותרת

זכויות האסיר

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

חג השבועות

זכויות האסיר

מאוד פופולרי להיות אסיר יהודי בארה"ב. מהסיבה הפשוטה: הנהלת בית הכלא חייבת לספק לאסיר יהודי מזון כשר, שהוא לרוב טעים יותר מהאוכל שמוגש במטבח בית הכלא.

מאידך, בתקופת הרמדאן אסירים רבים 'מגלים' את הדת המוסלמית, מפני שבתקופה הזאת ניתנות הטבות לאסירים המוסלמים וכולם רוצים לקבל אותן. לכן בבתי הסוהר של ארה"ב רווחת התופעה של 'גיורים', או ליתר דיוק החלפת דתות.

אסיר המשכנע את הרב או את האימאם של בית הכלא ברצינות תחושותיו לאמץ את הדת הזו וזוכה לקבל את אישורו בכתב, הופך לבן אותה דת. תפקידו של הרב לוודא את רצינות כוונותיו של האסיר. כמובן שלא כל אסיר, הטוען שהוא יהודי רק כדי לזכות בהקלות להן זוכים האסירים היהודים, זוכה לכך.

רב אחד סיפר לי שלאחרונה נתקל באסיר שלא נראה יהודי, ואף מעולם לא היה כזה, אך לטענתו התאהב ביהדות ורוצה להיחשב יהודי. הרב לא השתכנע, ומסר חוות-דעת שלילית ביחס לאסיר הזה. אלא שהלה ערער בפני הנהלת הכלא על דעת הרב, ובאחד הוויכוחים פנה אחד הסוהרים לרב ואמר לו: "האסיר הזה, הטוען שהוא יהודי, ראיתי אותו במו עיני מתרחץ ועל חזהו קעקוע של צלב קרס!".

המצב החמיר כל-כך, עד שמדינות מסוימות בארה"ב חוקקו חוק המגביל את התנדויות בין הדתות לפעם בשנתיים.

לפני שנה תבע אסיר עולם מצפון קרולינה את הנהלת בית הסוהר, בדרישה שיאפשרו לו ללמוד תורה ולהתפלל עם עוד יהודים (הוא עצמו 'גילה' את יהדותו), למרות שמספרם אינו מגיעה למניין. הלה טען לאפליה ביחס לדתות אחרות, שם ניתנת לאסירים האפשרות להתקהל גם אם מספרם פחות ממניין. האסיר, שבחר בשם 'בן לוי', ייצג את עצמו במשפט והפסיד. הוא ערער לבית המשפט העליון של ארה"ב, אך נדחה. ברם, שופט עליון אחד כתב חו"ד משפטית התומכת בדרישת האסיר, וטען שלבית הסוהר אין את הזכות להחליט מהו הצורך הדתי של אותו אדם. אם הלה טוען שההתכנסות, אפילו ללא מניין, משדרגת את החוויה הדתית שלו, הרי שבית הסוהר חייב לאפשר לו זאת אפילו אם אין לכך אחיזה בכללי אותה דת.

השופט הזה לא ידע שההלכה היהודית דנה בנושא כבר לפני למעלה מאלפיים שנה. המשנה במסכת אבות אומרת: "רבי חלפתא אומר, עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, שכינה שרויה ביניהם... ומנין אפילו חמשה? שנאמר... ומנין אפילו שלושה... ומנין אפילו שניים שנאמר: אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע. ומנין שאפילו אחד, שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך" (אבות ג, ו). רבי חלפתא מלמד אותנו דבר חדש: אמת, לתפילה דרושים עשרה גברים בני מצוות, ואם חסר אחד – התפילה מוגדרת תפילה ביחידות. אך לצורך לימוד תורה יש משמעות אפילו לשניים שלומדים, שאז "שכינה שרויה ביניהם".

מדוע באמת בתפילה חייבים עשרה ובתורה פחות מכך?

בתפילה מבקשים מהקב"ה. בני אדם מנסים לפנות לבורא עולם ולעורר בו את הרצון שימלא את בקשותינו. בשביל זה נדרשים עשרה יהודים, הנחשבים ליעדה', לציבור. תפילת הציבור נשמעת יותר מאשר תפילת היחיד. אך מדוע עשרה דווקא?

אומר הרבי דבר מעניין: התורה בפרשת ניצבים אומרת: "אתם ניצבים היום כולכם", ומונה עשרה סוגי יהודים, מ'ראשיכם', 'שבטיכם', עד 'חוטב עצץ ושואב מימך'. לכן עשרה יהודים מייצגים את כל העשרה סוגים של יהודים, והם נחשבים 'ציבור' (התועדויות תשמ"ט, ד', עמ' 71).

כשיחיד פונה בתפילה לקב"ה ומבקש בקשות, ייתכן שהקב"ה יבחן את מעשיו אם הוא ראוי שבקשתו תיענה. אך כשמניין פונה לקב"ה, יש להם את כוח הציבור. הם אינם באים לבקש בזכות עצמם, אלא מתפללים בשם הקהילה כולה. לכן תפילתם מתקבלת, כנאמר בגמרא: "רבי נתן אומר, מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים? נאמר: 'הן א-ל-ל כביר ולא ימאס'" (ברכות ח, א).

שונים הדברים בלימוד התורה. כאן איננו 'לוקחים' אלא ה'נותנים'. הקב"ה זיכה אותנו ונתן לנו את תורתו, וכשהוא רואה יהודים הלומדים יחד – הדבר מסב לו נחת רוח עצומה, והוא מצטרף מיד ללימוד, אפילו שאין שם עשרה לומדים. גם חמישה, שלושה ואפילו שניים גורמים לו עונג. וכאשר הקב"ה רואה יהודי בודד לומד, הקב"ה מצטרף אליו ולומד עמו ביחברותא' כדי שלא יהיה לבד! הרבי מוסיף, שאדרבה; האדם הוא המורה, והקב"ה "יושב ושונה כנגדו". ואם כן, ברור שככל שמספר היהודים גדול, כך גילוי השכינה רב יותר, ולכן על הנהלת הכלל להתיר ולעודד את לימוד התורה לחבורה.

בחסידות מבואר שהנשמה, כשהיא יורדת לגוף, היא במידה מסוימת נכנסת ל'בית כלא'. הלוא הנשמה תמיד רוצה לעשות את רצון ה'; היא מבקשת ללמוד תורה ולקיים מצוות, אך ללא

שיתוף הפעולה של הגוף – דבר מזה לא יקרה. והגוף – הוא עסוק בצרכים שלו. הגוף צריך לאכול, לישון וכו'. הנשמה מסכימה לכך; היא מבינה שהקב"ה ברא את הגוף בצורה כזו שהוא חייב לאכול ולישון, אבל כאן היא צועקת: איפה הגבול? וכי לא מספיק לישון שמונה שעות, וצריך עשר? האם לא די בשלוש ארוחות ביום, חייבים חמש? הנשמה טוענת: "אני נותנת לך את רוב היום, אכילה שתיה שינה ושאר הצרכים שישורפים את רוב היום, תן לי בבקשה שעה אחת! חצי שעה! משהו! גם לאסיר בבית הכלא יש זכויות!"

חג השבועות מזכיר לנו שאנו יהודים, וה' נתן לנו את התורה. ב"ה, איננו נמצאים תחת שליטת סוהרים בבית כלא. יש לנו את האפשרות ללמוד תורה ולקיים מצוות ללא שום הפרעה. לכן, בוודאי שעלינו ללמוד עם יהודים נוספים, כי חג השבועות מזכיר לנו, שכמו שהקב"ה לימד אותנו את התורה – חובה עלינו ללמדה לאחרים.